

Finansdepartementet

Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Saksbehandler: Tove Fjeld
Direkte tlf: 6496 5520
E-post saksb: tove.fjeld@umb.no
E-post UMB: postmottak@umb.no
Postadresse: Postboks 5003
1432 Ås
Besøksadresse: Høgskoletunet 3, Cirkus
Faks: 64 94 75 05
Dato: 30.05.2005

Deres ref:

Vår ref: S.2005/525 REKTOR A. 008

Universitetet for miljø- og biovitenskaps høringsvar: NOU 2005:5 Enkle signaler i en kompleks verden. Forslag til et nasjonalt indikatorsett for bærekraftig utvikling

En bærekraftig utvikling er definert som en utvikling som sikrer behovene til dagens generasjon uten å sette framtidige generasjoners behov i fare.

Målet med utvalgets arbeid har vært å komme fram til et indikatorsett for bærekraftig utvikling, samt foreslå et ekspertutvalg for videre utredning av slikt indikatorsett.

UMB er tilfreds med at utviklingen av gode indikatorsett nå er på den politiske dagsorden.

Utvalget har valgt en strategi som går på å velge indikatorer for bærekraft som på best mulig måte reflekterer tilstanden til de ulike nasjonalformueskomponentene. De foreslåtte indikatorene skal først og fremst danne grunnlag for politiske beslutninger av betydning for bærekraftig utvikling på et nasjonalt nivå, og helst ned på kommunalt nivå. UMB vil peke på faren ved å vektlegge de nasjonale komponentene isolert sett, og oppfordrer til at en i det videre arbeidet klargjør sammenhengene mellom nasjonale og globale bærekraftsindikatorer. Det hjelper ikke med en bærekraftig utvikling nasjonalt hvis utviklingen ikke er bærekraftig globalt.

Vi ser det som viktigst med denne høringen å komme med innspill til indikatorsettet og den enkelte indikator. I en organisasjon som UMB er det ulike oppfatninger om hvilke indikatorer som vil være best egnet til formålet. Det vil derfor være urealistisk å komme med et enhetlig syn på hele utredningen.

Totalt utgjøres indikatorsettet av 16 indikatorer. Fristelsen er stor til å foreslå flere indikatorer, men vi innser at det er urealistisk dersom indikatorsettet skal være operativt. Vi vil derfor begrense oss til å kommentere noen av indikatorene der UMB har særlig kompetanse.

Norske klimagassutslipp relatert til Kyotomålet

De norske klimagassutslippene er en del av de globale, noe som gir en sterk internasjonal link. En rekke andre indikatorer som er mer effektrelaterede, kan avledes om ønskelig, som f. eks. vekstsesongens lengde. UMB mener at denne indikatoren er presis og lett forståelig.

Andelen av Norges areal der tålegrensen for forsuring er overskredet

Beregning av tålegrensen for forsuring av vann og vassdrag har vært relativt vellykket og det er produsert tålegrensekart for hele landet. UMB mener at denne indikatoren som inkluderer både kjemiske og biologiske parametre (fisk), må vektlegges i et fremtidig indikatorsett.

Tålegrenseberegninger med forsuringsindikatorer og skog som biologisk indikator har vist seg umulig å få til. Det samme gjelder tålegrenser for biologiske effekter av metaller. En tålegrense for vann og vassdrag har også en begrenset internasjonal nytte siden det er betydelig mindre arealmessig utbredelse av vann og vassdrag i andre land.

Det er spesielt viktig å velge en indikatorer som har en internasjonal link til områder i Asia (Kina) med betydelige problemer med forsurende nedfall. For dette formål vil deponeringen av svovel og nitrogen være en egnet indikator både for forsurening av vann og vassdrag, men også når det gjelder avrenning av nitrat, skogens vekst, og økosystemenes stabilitet. Fordelen med deponeringen som indikator er at andre indikatorer kan utledes etter behov.

Til biodiversitet

For rødlistene bør det være to indikatorer:

- 1) At alle organismegrupper blir vurdert med hensyn til hvilke arter som bør rødlistes
- 2) At rødlistene etter hvert reduseres

For vern av områder: Et representativt utvalg av alle norske naturtyper skal være vernet som naturdokumenter. Vernet er i dag meget skjevt fordelt mellom naturtypene. Det meste som er vernet ligger høyt til fjells og langt mot nord.

Bestandsutvikling for hekkende fugl i økosystemer på land

Denne indikatoren skal overvåke tilstander i økosystemer på land. Indikatoren er arbeidskrevende, men etter UMBs mening velegnet, siden den integrerer en rekke næringsnivåer.

Vannforekomster med god eller svært god økologisk status – økosystemer i ferskevann

Ved å koble vannkjemi og arts mangfold vil indikatorsettet gi et helhetlig svar på økosystemets tilstand. En god biogeokjemisk prosessforståelse bør derfor ligge til grunn for en god forvaltning. Mye av dette kan oppnås ved å registrere enkle kjemiske variable som pH, ledningsevne og farge.

Vannforekomster med god eller svært god økologisk status - økosystemer langs kysten

Dette er en meget viktig indikator som må videreføres. UMB vil i denne sammenheng påpeke at overutnytting av marint råstoff i havbruksnæringen vil gi store utslag i denne indikatoren i nær fremtid, dersom ikke andre forressurser finnes.

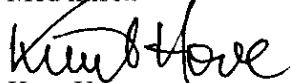
Bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier i husholdningene

Denne indikatoren er delvis valgt på grunn av datatilgjengelighet. Indikatoren har en direkte link til menneskehelse ved eksponering i nærmiljøet. De av kjemikaliene som kommer på avveier kan havne i kloakkrenseanlegg og videre ut med avløpsvann eller kloakkslam. På sikt kan forbruk av pesticider i husholdningene også komme med. En aktuell og fremtidsrettet indikator kan, etter UMBs mening, i tillegg være pesticider i vann og vassdrag, jfr. overvåkingsprogrammet JOVÅ (Jordforsk), og medisinerrester og hormonhermere i avløpsvann. Disse indikatorene vil kreve etablering av et nytt datagrunnlag. Internasjonalt kan pesticidforbruket være en aktuell indikator.

Høringsuttalelsen er utarbeidet av professor Arne Stuanes, Institutt for plante- og miljøvitenskap, i samarbeid med Institutt for naturforvaltning og Institutt for økonomi- og ressursforvaltning.

Vi beklager at den ved en inkurie er blitt liggende for lenge.

Med hilsen

Knut Hove
Rektor

Einar Eriksen
Adm. direktør